

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Αλιείας 2000-2006” (ΕΠΑΛ)

Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης - Κ.Π.Σ. (vo. 12)

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2002

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης, για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας» 2000-2006, με βάση το άρθρο 82 παρ. 3 του **Συντάγματος** και το άρθρο 4 του **Ν. 2232/1994**.

Η Ο.Κ.Ε. αποφάσισε την έκδοση Γνώμης για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τρεις λόγους. Πρώτον, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο της Ο.Κ.Ε. ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να εκφραστεί επί διαφόρων κειμένων, όπως το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, είναι με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 2 του ν. 2232/1994. Δεύτερον, η Ο.Κ.Ε. αναγνωρίζει ότι οι θέσεις που εκφράζονται στα διάφορα Επιχειρησιακά Προγράμματα και στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού, αποτελούν σημαντικές πολιτικές παρεμβάσεις, για τις οποίες απαιτείται και η άποψη της ελληνικής κοινωνίας - ανεξαρτήτως αν αυτές μπορούν να αλλάξουν - εφόσον έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τρίτον, η Ο.Κ.Ε. κρίνει ότι είναι απαραίτητες αυτές οι γνωμοδοτήσεις τώρα, για να έχει άποψη για τις αλλαγές που θα απαιτηθούν να γίνουν το 2003, στη διαδικασία της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΚΠΣ.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ' ΚΠΣ με τακτικό και αναπληρωματικό μέλος και με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει ειδική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης για το Γ' Κ.Π.Σ. με Πρόεδρο τον κ. **Δημήτρη Πολίτη** και μέλη τους κ. κ. **Χαράλαμφο Κεφάλα, Ρένα Κουμάντου, Κωνσταντίνο**

Κόλλια, Νικόλαο Λιόλιο και Παναγιώτη Αλεξόπουλο. Ως εμπειρογνώμονες μετέχουν οι κ.κ. **Φωκίων Δεληγιάννης, Κατερίνα Μπατζελή και Γιώργος Ρωμανιάς.** Τον επιστημονικό συντονισμό έχουν οι επιστημονικοί συνεργάτες της Ο.Κ.Ε. κες **Ματίνα Γιαννακούρου, Μαρία Ιωαννίδου** και ο κ. **Αθανάσιος Παπαϊωάννου.**

Ειδικότερα, για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας» 2000-2006, συστάθηκε Επιτροπή με Πρόεδρο τον κ. **Νικόλαο Λιόλιο και μέλη τους κ.κ. Αναστάσιο Γέμελο, Ρένα Κουμάντου, Ελευθέριο Αυγητίδη, Διονύσιο Σκαρμούτσο και Φώτιο Τσανικλίδη.** Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχε ο Εμπειρογνώμονας κ. **Αργύρης Καλλιανιώτης** (Διευθυντής Ινστιτούτου Αλιευτικής Έρευνας - ΙΝΑΛΕ - ΕΘΙΑΓΕ). Τον επιστημονικό συντονισμό είχε η επιστημονική συνεργάτιδα της Ο.Κ.Ε. κα **Μαρία Ιωαννίδου.**

Η Επιτροπή Εργασίας άρχισε τις εργασίες της στις 26 Οκτωβρίου 2001 και τις ολοκλήρωσε σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις. Το κείμενο υπεβλήθη στην προαναφερθείσα κεντρική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης η οποία αφού το συζήτησε, το διαβίβασε στην Εκτελεστική Επιτροπή. Η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στην συνεδρίασή της, στις 8 Ιουλίου 2002.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν οι κ.κ. **Νικόλαος Λιόλιος και Ελευθέριος Αυγητίδης,** κατόπιν ολοκλήρωσης της συζήτησης του θέματος στη συνεδρίαση της **16ης Ιουλίου 2002** διατύπωσε την υπ' αριθ. 77 Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάπτυξη και Κοινωνική Συνοχή

Σε μία σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία, η επιτυχία μιας στρατηγικής οικονομικής ανάπτυξης εξαρτάται, κυρίως, από τη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στον έλεγχο όλων των απαραίτητων μέτρων πολιτικής. Η κοινωνική συναίνεση σε ένα σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης προϋποθέτει ότι αυτό διέπεται από τις αρχές της άμβλυσης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Η μακροχρόνια και συνεπώς βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη δεν απαιτεί μόνο σεβασμό στο περιβάλλον και στις μελλοντικές γενιές, αλλά και άμβλυση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, οι οποίες καθίστανται εφικτές σε ένα περιβάλλον οικονομικής ανάπτυξης και προόδου. Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι η κοινωνική συναίνεση επί των προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση μακρόπνοων σχεδίων οικονομικής ανάπτυξης. Προσπάθειες επιβολής συνολικών ή επί μέρους οικονομικών μέτρων και πολιτικών που βρίσκουν αντίθετους τους κοινωνικούς εταίρους έχουν περιορισμένες πιθανότητες επιτυχίας.

Η πορεία της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδος στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα μπορεί να χαρακτηριστεί συνολικά ως επιτυχημένη όσον αφορά στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής μεγέθυνσης (αύξηση του συνολικού και κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τελευταία δεκαετία έδειξε ότι οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση να συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη εθνικών οικονομικών στόχων, όπως αυτόν της ένταξης της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης (Ο.Ν.Ε.).

Ο νέος στόχος, που πολύ σωστά πλέον τίθεται στη χώρα μας, της **σύγκλι-**

σης της οικονομίας μας με τις αναπτυγμένες οικονομίες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να γίνει μέσα σε ένα πλαίσιο κοινωνικής συναίνεσης και αποδοχής, που ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της, θα είναι και η άμβλυση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων δημιουργήθηκαν στην πορεία ένταξης της χώρας μας στην Ο.Ν.Ε. και όχι μόνο εξ αιτίας αυτής. Επίσης, η συμμετοχή της Ελλάδος στην Ενιαία Ευρώπη θα πρέπει να συμβάλει στην αναβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο σκοπό τη μεγαλύτερη αποδοχή από τους λαούς της.

Γ' ΚΠΣ και Κοινωνικός Έλεγχος – Συμμετοχή

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για το νέο αναπτυξιακό σχέδιο της χώρας της περιόδου 2000-2006 δείχνει ότι η ελληνική πολιτεία αρχίζει να λαμβάνει υπόψη της την ανάγκη της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Η συμμετοχή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), με γνωμοδοτήσεις, στο στάδιο του συνολικού σχεδιασμού ήταν πολύ σημαντική (βλέπε παρακάτω το σχετικό μέρος), αλλά δεν της ζητήθηκε και η ανάλογη συμμετοχή στα επί μέρους (τομεακά) προγράμματα ανάπτυξης. Ενθαρρυντική, όμως, είναι η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης, της χώρας, που για πρώτη φορά καθιερώνεται και θεσμικά σε όλα τα επίπεδα, 11 τομείς και 13 περιφέρειες. Το πιο σημαντικό από όλα είναι η καθιέρωση του δικαιώματος θεσμικού ελέγχου της διαδικασίας υλοποίησης αυτού του σχεδίου οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής

Ένωσης ή όπως πλέον έχει καθιερωθεί να ονομάζεται το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ.Π.Σ.).

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης είναι ολοκληρωμένα διαρθρωτικά προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης και αποτελούν το βασικό εργαλείο της ευρωπαϊκής περιφερειακής και διαρθρωτικής πολιτικής. Χρηματοδοτούνται, κατά το ήμισυ, περίπου, από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και αποσκοπούν στη διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας και στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών.

Το Γ' Κ.Π.Σ., που υλοποιείται στο διάστημα 2000-2006, έχει στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή, με κύριες προτεραιότητες την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση, μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών. Η συμβολή των κοινωνικών φορέων στην υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ., που αποτελεί τη σημαντικότερη ολοκληρωμένη αναπτυξιακή παρέμβαση για την Ελλάδα, τα επόμενα χρόνια, είναι επιβεβλημένη για τη διασφάλιση της ορθής και δημοκρατικής διαχείρισης και της αξιοποίησης των σημαντικότερων διαρθρωτικών, εθνικών και ιδιωτικών πόρων που θα χρηματοδοτήσουν τα έργα του Γ' Κ.Π.Σ.

Ο σχεδιασμός του Γ' Κ.Π.Σ. έχει ενσωματώσει την εμπειρία της εφαρμογής των δύο πρώτων φάσεων διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) (Α' και Β' Κ.Π.Σ.) και των μεταβολών που συντελέστηκαν στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον κατά τις φάσεις αυτές και συνοδεύθηκε από διεργασίες μεταρρύθμισης των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Γ' Κ.Π.Σ. χαρακτηρίζεται

από τη διαμόρφωση νέων κανόνων όσον αφορά στους στόχους παρεμβάσεων, τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, τον προγραμματισμό των παρεμβάσεων, καθώς και την εταιρική σχέση, την προσθετικότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαρθρωτικών πολιτικών.

Οι Τοποθετήσεις της Ο.Κ.Ε. για το Σχέδιο Γ' Κ.Π.Σ.

Στην υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ., υπάρχει, ιδιαίτερα, σημαντική ενδυνάμωση του ρόλου των κοινωνικών φορέων, μέσω της διεύρυνσης του ορισμού της εταιρικής σχέσης. Με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων, στον ορισμό της εταιρικής σχέσης, εκτός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του κράτους-μέλους συμμετέχουν πλέον, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς και άλλοι αρμόδιοι οργανισμοί, στις φάσεις σχεδιασμού, αξιολόγησης, παρακολούθησης και αποτίμησης κάθε δέσμης διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

Στην Ελλάδα, η αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων κατέστη εμφανής από τη φάση σχεδιασμού του Κ.Π.Σ., καθώς ακολουθήθηκε η πρακτική έκφρασης γνώμης από πλευράς της Ο.Κ.Ε., αλλά και μεμονωμένων κοινωνικών φορέων σε διάφορες φάσεις προετοιμασίας του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) 2000-2006. Στο πλαίσιο του θεσμού της Ο.Κ.Ε., οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να εμπλακούν στις διαδικασίες κατάρτισης του Γ' Κ.Π.Σ., συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση προτάσεων, για τον προσδιορισμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα τοποθετηθεί, σχετικά με τις προκλήσεις-ευκαιρίες, που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και από την υλοποίηση του Γ'

Κ.Π.Σ. μέσα από σειρά Γνωμών που έχει εκδώσει¹:

- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Ατζέντα 2000 - Διαρθρωτικά Ταμεία», Γνώμη 26/ Φεβρουάριος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006. Μεταποίηση και Υπηρεσίες», Γνώμη 30/Απρίλιος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Συνοπτικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006», Γνώμη 34/Αύγουστος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006», Γνώμη 36/ Δεκέμβριος 1999.

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά τους νέους προσανατολισμούς που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα από την εγκατάλειψη του συστήματος συνδιαχείρισης των διαρθρωτικών σχεδίων και προγραμμάτων από τα εθνικά κράτη και την Ε.Ε. και την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος, που χαρακτηρίζεται από την αποκέντρωση των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, διασφάλισης της μέγιστης δυνατής διαφάνειας και από την αναβάθμιση της ευθύνης των κρατών με ταυτόχρονη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων.

Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα εκφράσει την ικανοποίησή της, για τη μεταφορά αρμοδιοτήτων προς τα κράτη και για τη διεύρυνση του ορισμού της εταιρικής σχέσης με την επακόλουθη αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων, που καλούνται πλέον να διαμορ-

φώσουν τις συνιστώσες της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, σε όλο το φάσμα της οικονομικο-κοινωνικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερα κρίσιμη θεωρείται, από πλευράς Ο.Κ.Ε., η ανάγκη επίτευξης μέγιστης αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών πολιτικών. Βασική προϋπόθεση είναι η σύγκλιση των ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων και η μέγιστη προσπάθεια διασφάλισης των προϋποθέσεων πλήρους απορρόφησης των πόρων, αλλά και κυρίως, ορθολογικής αξιοποίησής τους, με αναπτυξιακά κριτήρια.

Η Ο.Κ.Ε., αναγνωρίζοντας την κοινωνική σημασία μιας αναπτυξιακής προσπάθειας, που θα πρέπει να έχει ως στόχο την επίλυση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων προέβη στην έκδοση Γνωμών Πρωτοβουλίας για δύο πολύ σημαντικά ζητήματα, που είναι «**Η Φτώχεια στην Ελλάδα**» (Γνώμη 41/Ιούλιος 2000) και «**Το Δημογραφικό Ζήτημα**» (Γνώμη 49/Δεκέμβριος 2000). Οι δύο αυτές Γνώμες αποτελούν την αρχή διαμόρφωσης μιας βάσης θέσεων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος για την κοινωνική διάσταση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αυτονόητο ότι απώτερος σκοπός κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας είναι η διαμόρφωση των απαραίτητων προϋποθέσεων κοινωνικής συνοχής που εξασφαλίζεται μόνο όταν αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες. Συνεπώς, κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια θα πρέπει, άμεσα και έμμεσα, να διαμορφώνει τις απαραίτητες συνθήκες αύξησης της απασχόλησης, μείωσης της φτώχειας και αύξησης της κοινωνικής ευημερίας.

¹ Για το πλήρες κείμενο των Γνωμών, που έχει εκδώσει μέχρι σήμερα η Ο.Κ.Ε., βλέπε στην ιστοσελίδα της Ο.Κ.Ε. <http://www.oke.gr>

Η Ο.Κ.Ε. στη Γνώμη της για τη φτώχεια είχε θέσει το όλο ζήτημα ως μέρος της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας. Συγκεκριμένα, είχε αναφέρει ότι το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας, δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας. Αντιθέτως, το πρόγραμμα κατά της φτώχειας, είναι ένα πολυσύνθετο πρόγραμμα που πρέπει να συνδέεται οργανικά με τις:

- επί μέρους εκφάνσεις της αναπτυξιακής πολιτικής,
- πολιτικές για τη γεωργική ανάπτυξη,
- (ενεργητικές και παθητικές) πολιτικές της αγοράς εργασίας,
- πολιτικές κοινωνικής ασφάλειας,
- πολιτικές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης,
- πολιτικές υγείας,
- πολιτικές εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού,
- πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, στέγασης και ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και
- περιφερειακές πολιτικές.

Γίνεται σαφές από το παραπάνω ότι όλα τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, καθώς και όλα τα περιφερειακά προγράμματα για τα οποία καλείται να γνωμοδοτήσει η Ο.Κ.Ε. έχουν άμεση σχέση με το πρόβλημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι πολιτικές παρέμβασης που αναπτύχθηκαν στις δύο αυτές Γνώμες αποτελούν τη βάση στην οποία στηρίζονται οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. σε όλες τις

Γνώμες της για τα επιχειρησιακά προγράμματα υλοποίησης του Γ' Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το Γ' Κ.Π.Σ., ανεξάρτητα αν είναι το τελευταίο πακέτο στήριξης ή όχι, αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία της Ελλάδος για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η Ο.Κ.Ε. γνωρίζει ότι αλλάζουν σημαντικά τα δεδομένα στον πολιτικό και οικονομικό χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ο.Κ.Ε. σε δύο Γνώμες της είχε την ευκαιρία να τοποθετηθεί σε ζητήματα που αφορούν το μέλλον της Ευρώπης. Η Ο.Κ.Ε. εξέφρασε τις απόψεις της για το «**Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου**» (Γνώμη 19/Ιούλιος 1998) όπου, εκτός των άλλων, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί πολύ σημαντική την πολιτική μεταβίβασης των εισοδημάτων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), ως εργαλείο άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και συνεπώς μέρος μιας γενικότερης αναπτυξιακής προοπτικής. Στην ίδια Γνώμη η Ο.Κ.Ε. επισήμανε το πρόβλημα που μπορεί να δημιουργηθεί από τη διεύρυνση με την μετατόπιση του κέντρου βάρους από τις χώρες της νότιας Ευρώπης στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Το θέμα της διεύρυνσης κρίθηκε τόσο σημαντικό που η Ο.Κ.Ε. θεώρησε χρήσιμο να εκφέρει Γνώμη «**Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης**», (Γνώμη 46/Οκτώβριος 2000). Στη Γνώμη αυτή η Ο.Κ.Ε. τάχθηκε υπέρ της διεύρυνσης αλλά επεσήμανε ότι το «εγχείρημα της διεύρυνσης κρύβει πολλούς κινδύνους για τη σταθερότητα, την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ένωσης». Η Ο.Κ.Ε., εκτός των άλλων, πρότεινε ότι η αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων προϋποθέτει ότι, η Ε.Ε. θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τις εσωτερικές αναδιαρθρώσεις της. Το Γ' Κ.Π.Σ. αποτελεί χρήσιμο εργαλείο επίσπευσης αυτών των εσωτερικών αναδιαρθρώσεων.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ' Κ.Π.Σ. Ειδικότερα, η συμμετοχή της

Ο.Κ.Ε. στις εν λόγω Επιτροπές προβλέπεται στον Κανονισμό 1260/1999 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, οποίος εφαρμόστηκε με το Ν. 2860/2000 άρθρο 14. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική και καταδεικνύει τον αποφασιστικό ρόλο των κοινωνικών και οικονομικών φορέων στη διαδικασία εφαρμογής του Προγράμματος, αφού οι Επιτροπές Παρακολούθησης έχουν την κύρια ευθύνη και τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της υλοποίησης. Με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει ειδική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω στη Διαδικασία.

Για κάθε τομεακό πρόγραμμα η Ο.Κ.Ε. έχει συστήσει Επιτροπή Εργασίας με σκοπό την έκδοση Γνώμης επί των κειμένων του Επιχειρησιακού Προγράμματος και του Συμπληρώματος Προγραμματισμού. Επίσης, έχει συσταθεί μία επιτροπή για την έκδοση Γνώμης για όλα τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα. Η πρόκληση για την Ο.Κ.Ε. και γενικότερα για τους συμμετέχοντες στην εθνική προσπάθεια αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει το Γ' Κ.Π.Σ. είναι μεγάλη, δεδομένου μάλιστα ότι αυτό αφορά σημαντικότερα κονδύλια σε καίριους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε., μετά την συνταγματική κατοχύρωση της (βλ. άρθρο 82 παράγραφος 3 του Συντάγματος), αποτελεί θεσμό αποστολή του οποίου είναι «η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής».

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ο.Κ.Ε. αποτελεί εκφραστή της θεσμοθετημένης ελληνικής κοινωνίας και θεωρεί ότι εκφράζοντας το σύνολο των κοινωνικών εταίρων έχει την από το νόμο υποχρέωση, αλλά, κυρίως, την

υποχρέωση απέναντι στην ελληνική κοινωνία και πολιτεία να τοποθετηθεί επί του πιο σημαντικού σχεδίου διαρθρωτικών παρεμβάσεων που είναι το Γ' Κ.Π.Σ.

Οι τοποθετήσεις της ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε. για την Αλιεία

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. έχει εκδώσει μία σειρά Γνωμών, που αφορούν την Αλιεία. Οι σημαντικότερες από αυτές, που έχουν σχέση με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας» 2000-2006 είναι οι εξής:

1. Γνωμοδότηση για τη «Διατήρηση των αλιευτικών πόρων και τα δικαιώματα αλιείας». CES 1302/1995.
2. Γνωμοδότηση για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1626/94 για την πρόβλεψη ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο (COM(95) 635 τελικό - 95/0328 CNS)». CES 416/1996.
3. Γνωμοδότηση για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθμ. 3760/92 για την θέσπιση κοινοτικού συστήματος για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια (COM (96) 350 τελικό - 96/0183 CNS)». CES 104/1997.
4. Γνωμοδότηση για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθμ. 2874/93 για την θέσπιση συστήματος ελέγχου της Κοινής Αλιευτικής πολιτικής (COM (97) 341 τελικό - 97/0189 CNS)». CES 1190/1997.
5. Γνωμοδότηση με θέμα «2002 - Κοινή αλιευτική πολιτική και η κατάσταση της αλιείας στην Ε.Ε.». CES 806/2000.

6. Γνωμοδότηση για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή – πολιτικές τιμολόγησης, πολιτικές για την ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων (COM (2000) 477 τελικό)». CES 52/2001.
7. Γνωμοδότηση για την «Κοινή αλιευτική πολιτική». CES 244/2001.
8. Γνωμοδότηση σχετικά με την «Πράσινη Βίβλο για το μέλλον της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (COM (2001) 135 τελικό)». CES 1315/2001.

Β. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΑΛΙΕΙΑ"

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας» (ΕΠΑΛ) του Υπουργείου Γεωργίας που υλοποιείται στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ εκπονήθηκε με βάση το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006. Το συνολικό κόστος του ΕΠΑΛ ανέρχεται σε 499,292920 εκατ. ευρώ. Η Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε 320,072312 εκατ. ευρώ, και η Ιδιωτική Συμμετοχή σε 179,220610 εκατ. ευρώ. Η Δημόσια Δαπάνη αναλύεται σε Κοινοτική Συμμετοχή ύψους 236,595752 εκατ. ευρώ και Εθνική Συμμετοχή ύψους 83,476558 εκατ. ευρώ.

Οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι που θέτει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας» για την περίοδο 2000-2006 είναι οι ακόλουθοι:

- Η επίτευξη κατά βιώσιμο τρόπο ισορροπίας μεταξύ των αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους
- Η εφαρμογή των αρχών υπεύθυνης αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η συμβολή στην ανάπτυξη βιώσιμων από οικονομικής απόψεως επιχειρήσεων στον τομέα
- Η βελτίωση της ποιότητας του εφοδιασμού της αγοράς και η αξιοποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
- Η συμβολή στην τοπική ανάπτυξη, ιδίως περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία
- Η ορθολογική εκμετάλλευση των εσωτερικών υδάτινων πόρων, στα πλαίσια της αειφορίας
- Η προώθηση ίσων ευκαιριών για εργασία

Για την επίτευξη των προαναφερθέντων γενικών στόχων, το ΕΠΑΛ θέτει μία σειρά από ειδικούς στόχους για καθέναν από τους ακόλουθους τομείς παρέμβασης:

- Θαλάσσια Αλιεία
- Υδατοκαλλιέργεια
- Μεταποίηση και Εμπορία

Στον τομέα της **Θαλάσσιας Αλιείας** το ΕΠΑΛ στοχεύει:

- Στην προστασία των αλιευτικών πόρων
- Στην αναδιάρθρωση του αλιευτικού στόλου, στη βελτίωση της δομής και της λειτουργικότητάς του
- Στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης και ποιοτική αναβάθμιση της επαγγελματικής αλιευτικής τάξης και
- Στη στήριξη του αλιευτικού κόσμου για επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό.

Στον τομέα της **Υδατοκαλλιέργειας** καθορίζονται οι ακόλουθοι ειδικοί στόχοι:

- Αναβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, με σεβασμό στην υγιεινή κατάσταση τους και τις διατροφικές συνήθειες των καταναλωτών, στα πλαίσια βιώσιμων πρακτικών με την εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων παρακολούθησης και διάθεσης
- Εκσυγχρονισμός – αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων του Τομέα, σε τεχνικό, εμπορικό και διοικητικό επίπεδο, με επακόλουθη αύξηση της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητάς τους

- Εντατικοποίηση των προβλεπομένων από τη νομοθεσία ελέγχων και εκσυγχρονισμός του υπάρχοντος συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής στοιχείων, παραγωγής, εμπορίας και απασχόλησης
- Αύξηση παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, υψηλής διατροφικής αξίας και ποιότητας.
- Βελτίωση των συνθηκών αλιείας σε ιχθυοτροφικές εκμεταλλεύσεις των εσωτερικών υδάτων.
- Προστασία του περιβάλλοντος στα πλαίσια της Υπεύθυνης Υδατοκαλλιέργειας με διασφάλιση αειφορικών προσεγγίσεων στην παραγωγική διαδικασία.
- Διερεύνηση των αγορών διάθεσης προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και εξεύρεση νέων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του καταναλωτικού κοινού.

Τέλος στον τομέα της **Μεταποίησης και Εμπορίας** τίθενται οι εξής ειδικοί στόχοι:

- Ο προσανατολισμός της βιομηχανίας σε προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- Η αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων μεταποίησης & εμπορίας και της εξαγωγιμότητας των προϊόντων τους, η προσαρμογή των επιχειρήσεων στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και τη διεθνοποίηση των αγορών.
- Η διεύρυνση της γεωγραφικής βάσης των δραστηριοτήτων του τομέα καθώς επίσης και της απασχόλησης και της ισόρροπης ανάπτυξης της ελληνικής περιφέρειας.
- Η υποστήριξη του τομέα με το κατάλληλο πλέγμα υποστηρικτικών υποδο-

μών και υπηρεσιών που θα διευκολύνουν τις ελληνικές επιχειρήσεις

- Η βελτίωση της συμβολής του τομέα στην διατήρηση και αύξηση της απασχόλησης καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος

Οι προαναφερθέντες στόχοι για κάθε τομέα παρέμβασης εξυπηρετούνται από συγκεκριμένες προτεραιότητες στρατηγικής που θα υλοποιηθούν μέσω των Αξόνων και των Μέτρων του Προγράμματος. Το ΕΠΑΛ διαρθρώνεται σε έξι Άξονες και δεκαοκτώ (18) Μέτρα που περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Προσαρμογή αλιευτικής προσπάθειας

Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 αποτελείται από τρία (3) Μέτρα:

1.1. Διάλυση (ένα σκάφος ανά σχέδιο)

1.2. Μεταφορά σε Τρίτη Χώρα / άλλη προσαρμογή

1.3. Μικτές Εταιρείες

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 1.1**, (προϋπολογισμός 60,23 εκατ. ευρώ) προβλέπεται η αποζημίωση με δημόσια δαπάνη των πλοιοκτητών αλιευτικών σκαφών ώστε να παύσουν οριστικά την άσκηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων με τη διάλυση των σκαφών.

Αντίστοιχα, το **Μέτρο 1.2**, (προϋπολογισμός 1,083 εκατ. ευρώ) προβλέπει την αποζημίωση των πλοιοκτητών αλιευτικών σκαφών οι οποίοι θα παύσουν την αλιευτική τους δραστηριότητα στα Κοινοτικά ύδατα με την οριστική μεταφορά των σκαφών σε Τρίτη Χώρα, και την οριστική διάθεση των σκαφών τους για σκοπούς εκτός αλιείας ή την οριστική διάθεση και ένταξη των σκαφών

τους σε άλλους τομείς (π.χ. της διαφύλαξης της ιστορικής κληρονομιάς, της αλιευτικής έρευνας ή εκπαίδευσης κα.).

Τέλος το **Μέτρο 1.3** (προϋπολογισμός 3,795 εκατ. ευρώ), αφορά στην αποζημίωση των πλοιοκτητών αλιευτικών σκαφών, ώστε να διαγράψουν οριστικά τα αλιευτικά τους σκάφη από τα Ελληνικά νηολόγια και να μεταβιβάσουν την κυριότητα αυτών σε κοινή εμπορική αλιευτική επιχείρηση, που θα ιδρύσουν σε Τρίτη Χώρα (μη υποψήφια για προσχώρηση), με έναν ή περισσότερους Τρίτους εταίρους.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Ανανέωση και εκσυγχρονισμός αλιευτικών σκαφών

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 2** περιλαμβάνει την εφαρμογή ενός συστήματος ανανέωσης του αλιευτικού στόλου, μέσα από την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών. Αποτελείται από δύο (2) Μέτρα:

2.1 Κατασκευή νέων σκαφών

2.2 Εκσυγχρονισμός υπαρχόντων αλιευτικών σκαφών

Το **Μέτρο 2.1** (προϋπολογισμός 48,837 εκατ. ευρώ), αφορά την αντικατάσταση των παλιών σκαφών, με νέα αξιόπλοα κατασκευασμένα σύμφωνα με τις απαιτήσεις της τεχνολογικής προόδου, ώστε να πληρούνται οι κανονισμοί και οι οδηγίες από απόψεως υγιεινής, ασφάλειας, καθώς και οι κοινοτικές διατάξεις της καταμέτρησης και του ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Το Μέτρο προβλέπει ότι η αλιευτική ικανότητα των νέων σκαφών θα είναι ίση με εκείνη των παλιών σκαφών, τα οποία θα παύσουν οριστικά κάθε είδος αλιευτικής δραστηριότητας, ακόμα και ερασιτεχνικής χωρίς οικονομική ενίσχυση.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.2** (προϋπολογισμός 43,415 εκατ. ευρώ), η εφαρμογή του συστήματος ανανέωσης του αλιευτικού στόλου αφορά στον εκσυγχρονισμό των υπαρχόντων εν ενεργεία αλιευτικών σκαφών, προκειμένου να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της τεχνολογικής προόδου και να βελτιωθούν οι συνθήκες υγιεινής των εργαζομένων, η επιλεκτικότητα των αλιευτικών εργαλείων και τεχνικών, περισσότερο φιλικών προς το περιβάλλον, καθώς και η υγιεινή και διατήρηση των αλιευμάτων.

Άξονας Προτεραιότητας 3: Προστασία και ανάπτυξη υδάτινων πόρων - Υδατοκαλλιέργειες - Εξοπλισμός λιμένων αλιείας - Μεταποίηση και εμπορία και αλιεία εσωτερικών υδάτων

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 3** αποτελείται από πέντε (5) Μέτρα:

3.1 Προστασία και ανάπτυξη αλιευτικών σκαφών

3.2 Υδατοκαλλιέργεια

3.3 Εξοπλισμός λιμένων αλιείας

3.4 Μεταποίηση και Εμπορία

3.5 Αλιεία εσωτερικών υδάτων

Το **Μέτρο 3.1** (προϋπολογισμός 2,834 εκατ. ευρώ) περιλαμβάνει την κατασκευή σταθερών ή κινητών στοιχείων για την προστασία και ανάπτυξη των αλιευτικών πόρων. Τα έργα που θα ενταχθούν θα πρέπει να συνοδεύονται από επιστημονική παρακολούθηση επί πέντε τουλάχιστον έτη, η οποία θα αφορά ιδίως την αξιολόγηση και τον έλεγχο της εξέλιξης των αλιευτικών πόρων της σχετικής θαλάσσιας ζώνης.

Το **Μέτρο 3.2** (προϋπολογισμός 115,173 εκατ. ευρώ) σχετίζεται με την

αύξηση της δυναμικότητας και τον εκσυγχρονισμό των μονάδων υδατοκαλλιέργειας και παραγωγής ιχθυρών και στον εκσυγχρονισμό ή μετεγκατάσταση υφιστάμενων μονάδων.

Το Μέτρο περιλαμβάνει δράσεις κυρίως για την αύξηση της απόδοσης των σημερινών μονάδων και την επέκταση της δυναμικότητάς των, και σε μικρότερο βαθμό για νέες μονάδες. Επιπλέον, στο πλαίσιο του Μέρους 3.2 προωθούνται ενέργειες εκσυγχρονισμού και η μετεγκατάσταση των υφιστάμενων επιχειρήσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και την αναβάθμιση της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων, στη βελτίωση της οργάνωσης των επιχειρήσεων του τομέα και στην αναπροσαρμογή των διαχειριστικών μεθόδων με την εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας και εξοπλιστικών συστημάτων.

Το **Μέτρο 3.3** (προϋπολογισμός 9,09 εκατ. ευρώ) στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών εκφόρτωσης, συντήρησης και διακίνησης αλιευμάτων και στη βελτίωση των συνθηκών ελλιμενισμού των αλιευτικών σκαφών.

Το συγκεκριμένο Μέτρο περιλαμβάνει δράσεις για την κατασκευή νέων λιμενικών εγκαταστάσεων και την επέκταση υπαρχουσών, καθώς και για τον εκσυγχρονισμό υπαρχουσών λιμενικών εγκαταστάσεων χωρίς αύξηση φυσικών ικανοτήτων.

Το **Μέτρο 3.4** (προϋπολογισμός 115,04 εκατ. ευρώ) σχετίζεται με τη μεταποίηση και την εμπορία αλιευτικών προϊόντων και στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας και της υγιεινής των διακινούμενων αλιευμάτων, στην αύξηση της παραγωγικότητας των μεταποιητικών επιχειρήσεων και της εξαγωγιμότητας των προϊόντων τους, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, του εκσυγχρονισμού και της απασχόλησης στις

εμπορικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις, στη βελτίωση του εφοδιασμού και αξιοποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και τέλος στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με άξονα την ισότητα και την προώθηση συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία.

Το **Μέτρο 3.4** περιλαμβάνει ενέργειες που αφορούν: α) τη δημιουργία νέων μονάδων μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων, την επέκταση υφιστάμενων ή τη μετεγκατάσταση μονάδων για τη διασφάλιση της υγιεινής και της προστασίας του περιβάλλοντος, β) την αυτοματοποίηση των διοικητικών, οικονομικών, επιχειρηματικών και παραγωγικών διαδικασιών, γ) τη συμπλήρωση και βελτίωση της υποδομής για την υποδοχή, τυποποίηση-συσκευασία και διακίνηση των αλιευμάτων, δ) τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, των υγειονομικών συνθηκών παραγωγής και την προστασία του περιβάλλοντος, ε) τη βελτίωση των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης των επιχειρήσεων, την ανάπτυξη συνεργασιών δικτύων και πληροφορικών συστημάτων και στ) τη διερεύνηση αγοράς στο εσωτερικό και εξωτερικό για μεταποιημένα προϊόντα με σκοπό την παραγωγή νέων προϊόντων.

Τέλος το **Μέτρο 3.5** (προϋπολογισμός 1,88 εκατ. ευρώ) στοχεύει στην ανανέωση του αλιευτικού στόλου εσωτερικών υδάτων, στην αξιοποίηση και αναβάθμιση της παραγωγής προϊόντων από εσωτερικά ύδατα στο πλαίσιο ορθολογικής διαχείρισης με σεβασμό στο περιβάλλον και στη διασφάλιση των υπαρχουσών θέσεων εργασίας, με αύξηση των κινήτρων παραμονής σε ένα επάγγελμα που φθίνει συνεχώς τα τελευταία χρόνια.

Το **Μέτρο 3.5** περιλαμβάνει δράσεις για τη ναυπήγηση αλιευτικών σκαφών εσωτερικών υδάτων, καθώς και εκσυγχρονισμό παλαιών - προς απόκτηση των ελάχιστων προϋποθέσεων πλευστότητας και ενσωμά-

τωσης τεχνολογίας και νέων εξοπλισμών - και για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και ασφάλειας, με ταυτόχρονη εφαρμογή υπεύθυνων πρακτικών αλιείας.

Άξονας Προτεραιότητας 4: Άλλα Μέτρα

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 4** αποτελείται από έξι (6) Μέτρα:

4.1 Μικρή παράκτια αλιεία

4.2 Κοινωνικοοικονομικά μέτρα

4.3 Προώθηση

4.4 Ενέργειες που τίθενται σε εφαρμογή από τους επαγγελματίες

4.5 Προσωρινή διακοπή δραστηριοτήτων και άλλες οικονομικές αντισταθμίσεις

4.6 Καινοτόμα Μέτρα

Το **Μέτρο 4.1**, (προϋπολογισμός 0,61 εκατ. ευρώ) στοχεύει στη βελτίωση των όρων άσκησης των αλιευτικών δραστηριοτήτων για τους εργαζομένους στο τομέα της μικρής παράκτιας αλιείας. Επίσης, στη διατήρηση της απασχόλησης των ατόμων σε περιοχές που ασκείται η μικρή παράκτια αλιεία χωρίς να επηρεάζεται αρνητικά η διατήρηση των παράκτιων αποθεμάτων και στη διατήρηση του εισοδήματος των αλιέων, ανάπτυξη της εντόπιας οικονομίας και αναβάθμιση του θαλάσσιου χαρακτήρα, των τοπικών πληθυσμών.

Στο πλαίσιο αυτό, το **Μέτρο 4.1** περιλαμβάνει ολοκληρωμένες ενέργειες συλλογικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των όρων άσκησης της αλιευτικής δραστηριότητας της «παράκτιας αλιείας περιορισμένης κλίμακας».

Το **Μέτρο 4.2** (προϋπολογισμός 24,564 εκατ. ευρώ) αφορά κοινωνικοοικονομικά

μέτρα για τους εργαζόμενους στον τομέα αλιείας. Ειδικότερα, περιλαμβάνει την εφαρμογή ενός ευρέως φάσματος συνοδευτικών μέτρων, τα οποία θα εξισοροπήσουν τις αρνητικές συνέπειες που αντιμετωπίζει ο αλιευτικός κόσμος εξ' αιτίας της μείωσης των δραστηριοτήτων του, που αποφασίστηκε ως απάντηση στο πλεονάζον δυναμικό του στόλου. Τα συνοδευτικά μέτρα τα οποία είναι «κοινωνικοοικονομικού χαρακτήρα» περιλαμβάνουν: α) την πρόωρη συνταξιοδότηση αλιέων, β) την ατομική κατ' αποκοπή πριμοδότηση, γ) την πριμοδότηση για επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό και δ) την πριμοδότηση σε νέους αλιείς για την απόκτηση αλιευτικού σκάφους.

Το **Μέτρο 4.3** (προϋπολογισμός 16,523 εκατ. ευρώ) στοχεύει στην αύξηση της κατανάλωσης των αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων και στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις συνήθειες των καταναλωτών της εγχώριας και διεθνούς αγοράς.

Οι δράσεις του Μέρου αφορούν εκστρατείες προώθησης και έρευνες, συμμετοχή σε εκθέσεις, εκπόνηση μελετών, πιστοποίηση της ποιότητας και σήμανσης προϊόντων κλπ και παροχή συμβουλών και υπηρεσιών στους χονδρεμπόρους και λιανοπωλητές.

Το **Μέτρο 4.4** (προϋπολογισμός 6,77 εκατ. ευρώ) περιλαμβάνει ενέργειες συλλογικού ενδιαφέροντος επαγγελματιών του κλάδου αλιείας με στόχους:

- Τη συμβολή των ίδιων των επαγγελματιών του κλάδου ή των οργανώσεων αυτών, στην υλοποίηση των στόχων της κοινής αλιευτικής πολιτικής
- Την ανάπτυξη του θεσμού των Ομάδων Παραγωγών και τη διευκόλυνση της λειτουργίας τους

- Τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων
- Την ορθολογικότερη χρήση του περιβάλλοντος, εφ' όσον οι εισαχθείσες παρεμβάσεις θέτουν τις βάσεις μιας υπεύθυνης και πιο προσεκτικής αντιμετώπισης των υδάτινων συστημάτων, αλλά και του συστηματικού ελέγχου και της υγιεινής των παραγόμενων προϊόντων
- Τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της οργάνωσης των επιχειρήσεων, μέσω εισαγωγής νέων τεχνολογιών και βελτιωμένων όρων συνεργασίας μεταξύ των επιχειρηματιών, καθώς και την αύξηση της βιωσιμότητας, με τη μείωση του κόστους παραγωγής που θα προκύψει από τις αναφερόμενες ενέργειες

Το **Μέτρο 4.5** (προϋπολογισμός 0,85 εκατ. ευρώ) στοχεύει στην αντιμετώπιση απρόβλεπτων και μη επαναλαμβανόμενων γεγονότων και δυσχερειών, που σχετίζονται με ειδικές πτυχές του τομέα, ώστε να επιτυγχάνεται ελαχιστοποίηση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων και αποκατάσταση των υπό εξάντληση αλιευτικών πόρων. Στο Μέτρο 4.5 προβλέπεται η οικονομική στήριξη των αλιέων ή/και των πλοιοκτητών αλιευτικών σκαφών, για τη μερική αντιστάθμιση της απώλειας του εισοδήματος αυτών, λόγω προσωρινής παύσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων, ή λόγω τεχνικής απαγόρευσης, αλιευτικών εργαλείων ή μεθόδων.

Τέλος το **Μέτρο 4.6** (προϋπολογισμός 6,43 εκατ. ευρώ) περιλαμβάνει καινοτόμα μέτρα που αποσκοπούν στη διατήρηση των αλιευτικών πόρων με την εφαρμογή περισσότερο επιλεκτικών μεθόδων αλιείας, στη βελτίωση της παραγωγής και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, στη βελτίωση της ποιότητας και υγιεινής των

παραγομένων ιχθύων και στην αναβάθμιση των τεχνικών που αποσκοπούν στην περιβαλλοντική προστασία και αειφόρο προσέγγιση των τεχνικών παραγωγής και διάθεσης του προϊόντος.

Για την επίτευξη των στόχων του μέτρου θα αναληφθούν δράσεις που θα αφορούν εκπόνηση μελετών, πιλοτικών σχεδίων, σχεδίων επίδειξης, την ανταλλαγή εμπειριών και μέτρα εκπαίδευσης.

Άξονας Προτεραιότητας 5: Τεχνική Βοήθεια

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 5** αποτελείται από ένα (1) Μέτρο:

5.1 Τεχνική Βοήθεια

Στο πλαίσιο του παρόντος Μέτρου (προϋπολογισμός 8,132 εκατ. ευρώ) θα υλοποιηθεί σειρά ενεργειών με στόχο την άμεση έναρξη και εφαρμογή του Ε.Π.ΑΛ και την άμεση ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Επίσης, με το παρόν Μέτρο θα επιδιωχθεί καλύτερη προετοιμασία και ωριμότητα δράσεων και των έργων που πρόκειται να ενταχθούν στο Ε.Π.ΑΛ.

Άξονας Προτεραιότητας 6: Χρηματοδοτικές ενέργειες από άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία (Ε.Τ.Π.Α.)

Ο **Άξονας Προτεραιότητας 6** αποτελείται από ένα (1) Μέτρο:

6.1 Χρηματοδοτικές ενέργειες από το Ε.Τ.Π.Α.

Στο **Μέτρο 6.1** (προϋπολογισμός 33,994 εκατ. ευρώ) θα ενταχθούν έργα που θα ανήκουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Κατασκευή – αποπεράτωση – επέκταση και βελτίωση των αλιευτικών καταφυγίων ιδιαίτερα σε απομακρυσμένα

- νησιωτικά συγκροτήματα και σε περιοχές άμεσα εξαρτώμενες από την αλιεία.
- Βελτιωτικά - υδραυλικά έργα λιμνοθαλασσών - λιμνών
 - Βελτιωτικά έργα λιμνοθαλασσών, αλυκών και άλλων υδάτινων σχηματισμών
 - Ενέργειες διαχείρισης – αξιοποίησης ή προστασίας λιμνοθαλασσών, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου υπάρχει ο μεγαλύτερος όγκος παραγωγής και αποτελούν οικοσυστήματα ιδιαίτερα οικολογικού ενδιαφέροντος.
 - Κατασκευή νέων Ιχθυοσκαλών
 - Κατασκευή και βελτίωση λιμενικών υποδομών σε υπάρχουσες και νέες ιχθυόσκαλες.
 - Εκσυγχρονισμό και βελτίωση της υποδομής και εξοπλισμού των Κρατικών Ιχθυογεννητικών Σταθμών.
 - Συνέχιση Προγράμματος ποιότητας νερού όπου διαβιούν και εκτρέφονται υδρόβιοι οργανισμοί.
 - Πρόγραμμα Εφαρμοσμένης Έρευνας Τομέα Αλιείας.

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ Ε.Π. "ΑΛΙΕΙΑΣ" 2000-2006

Ι. Ο κλάδος της Αλιείας στην Ελλάδα - Σημερινή κατάσταση και προοπτικές.

Τα αλιευτικά πεδία² όπου δραστηριοποιείται το μεγαλύτερο μέρος του Ελληνικού αλιευτικού στόλου, βρίσκονται ανομοιόμορφα κατανεμημένα κατά μήκος των ακτών της χώρας. Τα κυριότερα αλιευτικά πεδία βρίσκονται μέσα στα όρια της υφαλοκρηπίδας, σε περιοχές πλούσιες σε υφάλμυρα νερά, πλαγκτόν ή ανοδικά ρεύματα. Στην Ελλάδα, οι περιοχές που έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά είναι συγκεκριμένες και βρίσκονται κατά μήκος των ακτών του Θρακικού Πελάγους, όπου η υφαλοκρηπίδα έχει πλάτος έως και 35 ν.μ., ο Θερμαϊκός με ανάλογο πλάτος αλλά μικρότερη έκταση, η περιοχή των κόλπων Παγασητικού, Ευβοϊκού, Σαρωνικού, Κορινθιακού και Πατραϊκού, η περιοχή των Κεντρικών Κυκλάδων και η περιοχή μεταξύ Πάτμου και Κω. Μικρότερες περιοχές με μικρής κλίμακας αλιευτική δραστηριότητα βρίσκονται κατά μήκος όλων των ακτών της Ελλαδικής Χερσονήσου αλλά και σε μικρούς κόλπους νησιωτικών περιοχών.

Ως εκ τούτου, μεγάλο μέρος της αλιευτικής δραστηριότητας εφαρμόζεται στις μικρές σχετικά εκτάσεις των κόλπων, όπως ο Θερμαϊκός, ο Ευβοϊκός, ο Σαρωνικός και ο Πατραϊκός. Στην ανοιχτή θάλασσα τα αλιευτικά πεδία βρίσκονται κυρίως κατά μήκος των ακτών της Θράκης, στην βαθύτερη περιοχή του Θερμαϊκού, στις κεντρικές Κυκλάδες και δευτερευόντως κατά μήκος των νησιών του ανατολικού Αιγαίου.

Συχνά τα αλιευτικά πεδία συνδυάζονται με την ύπαρξη εκτεταμένης υφαλοκρηπί-

δας με ομαλή κατωφέρεια και επίπεδο και χαλαρό υπόστρωμα. Σ' αυτές τις εκτάσεις έχουμε μεγάλη δραστηριότητα συρόμενων εργαλείων όπως είναι οι μηχανότρατες. Τα γριγκρί αντίθετα ασκούν την δραστηριότητά τους σε ανοιχτές θαλάσσιες εκτάσεις πλούσιες σε πλαγκτόν και με ανοδικά ρεύματα, περιοχές όπου η παρουσία μικρών πελαγικών ψαριών είναι έντονη. Τα παράκτια σκάφη περιορίζουν την δραστηριότητα τους σε μία ζώνη πλάτους 3-10 ν.μ. κατά μήκος των ακτών, συνήθως σε περιοχές με φυσικούς υφάλους, κοντά σε ακρωτήρια ή περιοχές κοντά σε εκβολές ποταμών.

Η φέρουσα ικανότητα μίας περιοχής ενισχυμένη από την ύπαρξη ή μη, μεγάλων ποταμών, διαμορφώνει την θαλάσσια τροφική αλυσίδα και καθορίζει την ποικιλία των ειδών και τον αριθμό των ατόμων σε όλα τα τροφικά επίπεδα. Η έκταση των υποθαλάσσιων περιοχών μεταξύ των ισοβαθών των 10 και των 200 μέτρων, καθορίζει την ποσότητα της παραγωγής, ενώ τα φυσικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής καθορίζουν την ποιοτική σύνθεση των αλιευμάτων.

Την ίδια περίπου ανομοιόμορφη κατανομή ακολουθούν οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις του στόλου. Ο Ελληνικός στόλος της μέσης αλιείας, είναι κατανεμημένος κυρίως στο βόρειο και κεντρικό τμήμα της χώρας κοντά στα πλουσιότερα αλιευτικά πεδία (βλ. Πίνακας 1 και Πίνακας 2 στο Παράρτημα). Επειδή η κατηγορία αυτή του στόλου περιορίζει την δραστηριότητά της έως την ισοβαθή των 300 μ., ένα μεγάλο μέρος των αλιευτικών πεδίων που εκμεταλλεύεται οριοθετείται σε ζώνες με πλατεία υφαλοκρηπίδα. Όσον αφορά στον παρά-

² Το αλιευτικό πεδίο καθορίζεται θεωρητικά με βάση βιολογικά, ωκεανογραφικά και γεωλογικά κριτήρια. Εντούτοις στην αλιευτική διαχείριση με τον όρο αλιευτικό πεδίο ορίζουμε μία θαλάσσια έκταση όπου μέσω μίας συγκεκριμένης αλιευτικής μεθόδου, αλιεύουμε ένα είδος ή ένα σύνολο συγγενικών βιολογικά ειδών.

κτιο στόλο, βρίσκεται κατανεμημένος σε όλη σχεδόν την χώρα ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός των σκαφών βρίσκεται στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου (Πίνακας 3 στο Παράρτημα).

Συγκεκριμένα, οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις στόλου βρίσκονται στα λιμάνια της Αλεξανδρούπολης, Καβάλας, Θεσσαλονίκης, Βόλου, Χαλκίδας, Πειραιά και Πάτρας. Ειδικές περιπτώσεις αποτελούν ορισμένα λιμάνια με μεγάλο αριθμό παράκτιων σκαφών, όπως η Κάλυμνος, οι Φούρνοι, το Φανάρι Ροδόπης, ο Λιμένας Θάσου, η Ελαφώνησος Λακωνίας, η Κοιλιάδα Αργολίδας, ο Κίσσαμος Χανίων κλπ. Σ' αυτές τις περιοχές παρατηρείται έντονη αλιευτική δραστηριότητα, παράλληλα με την ανάπτυξη υποστηρικτικών δράσεων και τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής, όπως Ιχθυόσκαλες, αλιευτικά καταφύγια μηχανουργεία και ναυπηγεία.

Διάρθρωση της Ελληνικής Αλιείας

Η αλιεία στη χώρα μας αποτελεί ένα σημαντικό κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής και συμβάλλει σε μικρό ή μεγαλύτερο ποσοστό στην οικονομία κάθε περιοχής. Αν δεχθούμε ότι ο ρυθμός ναυπηγήσεων δείχνει τις τάσεις του στόλου και σε τελική ανάλυση την αλιευτική παραγωγή, η μείωση των σκαφών που παρατηρείται από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, μετά την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων για την αλιευτική προσπάθεια σε όλες τις Κοινοτικές χώρες και το μικρό ενδιαφέρον για την αντικατάσταση των παλαιότερων σκαφών, δείχνει ότι ο κλάδος βρίσκεται υπό αναδιάρθρωση. Η πλέον δραστήρια περίοδος για την κατασκευή του στόλου Μέσης Αλιείας ήταν η δεκαετία του 80, όταν μεγάλο μέρος των επιδοτήσεων για την Ελληνική αλιεία χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή σκαφών μέσης αλιείας. Αντίθετα στη δεκαετία του 90 άρχισαν να ισχύουν τα περιοριστικά μέτρα για

την χωρητικότητα του Ελληνικού στόλου, οπότε παρουσιάστηκαν και οι περισσότερες αιτήσεις για απόσυρση σκαφών.

1. Ο στόλος μέσης αλιείας

Τα Ελληνικά σκάφη μέσης αλιείας έχουν δύο τύπων άδειες. Υπάρχουν δηλαδή σκάφη με τράτα βυθού και σκάφη που συνδυάζουν την αλιεία με τράτα βυθού και γριγρί. Τα σκάφη της δεύτερης κατηγορίας συνήθως είναι αυτά με παλιότερη χρονολογία ναυπήγησης. Όπως είναι γνωστό, στην Ελλάδα ισχύει από τη δεκαετία του 1970 η απαγόρευση αλιείας με τράτα βυθού από το Ιούλιο έως το Σεπτέμβριο κάθε έτους. Μερικά από τα σκάφη μέσης αλιείας τα οποία βρέθηκαν με διπλές άδειες, πριν από το σύστημα ελέγχου που ισχύει σήμερα, τις διατήρησαν και έτσι μπορούν και εναλλάσσουν τους δύο τύπους αλιείας. Συνήθως τα γριγρί, σταματούν να αλιεύουν, σύμφωνα με σχετική διάταξη, στην περίοδο 15 Δεκεμβρίου-15 Φεβρουαρίου. Κάθε έτος όμως, δύο είναι οι παράγοντες που καθορίζουν την έναρξη της εναλλακτικής αλιείας με γριγρί:

- Οι ποσότητες των βενθοπελαγικών που αλιεύονται
- Οι τιμές των μικρών πελαγικών ψαριών και ιδίως του γαύρου.

Στις χρονιές που η αλιεία με τράτα βυθού αποδίδει ακόμη και κατά το Μάιο, οπότε συνήθως η απόδοση των καϊκιών μειώνεται σταδιακά, για να σταματήσει αναγκαστικά στο τέλος του μήνα, τα σκάφη με διπλές άδειες, συνεχίζουν να αλιεύουν ακόμη και κατά το μήνα αυτό με τράτα βυθού. Αν όμως οι ποσότητες των βενθοπελαγικών μειώνονται ή αν η ζήτηση για γαύρο, που είναι το κυριότερο αλιεύόμενο μικρό πελαγικό είδος, είναι μεγάλη, τότε σταδιακά τα σκάφη αυτά, αλλάζουν τα εργαλεία τους και αρχίζουν να αλιεύουν με γριγρί. Με το σχήμα που περιγράφεται,

ο αριθμός των σκαφών που ξεφορτώνουν αλιεύματα στις Ιχθυόσκαλες της χώρας δεν είναι σταθερός αλλά μειώνεται σταδιακά προς το τέλος Μαΐου.

Τα σκάφη που έχουν διπλές άδειες έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά από τα άλλα που εργάζονται μόνο με τράτα και οι διαφορές αυτές αφορούν λιγότερο στο μέσο μήκος των σκαφών της κατηγορίας, και περισσότερο στη χωρητικότητα και στην ιπποδύναμη.

Το πλήρωμα των σκαφών αποτελείται από 5 άτομα εκτός του Καπετάνιου και κατά γενικό κανόνα συμπεριλαμβάνει 2-3 αλλοδαπούς ναύτες³. Όλα τα σκάφη χρησιμοποιούν παρόμοιες τράτες με 20 χιλιοστά στο σάκο. Τα τελευταία χρόνια η παραδοσιακή τράτα βυθού δείχνει να χάνει έδαφος και να αντικαθίσταται με τράτες εισαγωγής. Οι νέες τράτες έχουν μεγαλύτερο ύψος (2.2 m σε σχέση με το 0.8 m των παλαιότερων) και άνοιγμα (12 μέτρα σε σχέση με τα 8 μέτρα των παλαιότερων).

Οι έξοδοι των σκαφών διαρκούν συνήθως 2 ημέρες οπότε το σκάφος προσεγγίζει το κύριο ή το δευτερεύον λιμάνι για να εκφορτώσει.

Υπολογίζεται ότι από τα αλιεύματα που εκφορτώνονται στις Ιχθυόσκαλες της ΕΤΑΝΑΛ, το μεγαλύτερο μέρος (40-60%) αποτελείται από μικρά πελαγικά ψάρια. Ένα ποσοστό 40% αποτελεί το αλιεύμα που εκφορτώνεται από τις μηχανότρατες και ένα 10% από τα μικρά παράκτια σκάφη.

Τα προβλήματα που επηρεάζουν τον κλάδο της μέσης αλιείας διαφέρουν από κατηγορία σε κατηγορία σκαφών:

1.1. Μηχανότρατες

1. Τα κύρια αλιευτικά πεδία του στόλου των μηχανοτρατών εκτείνονται σε βάθος από 20-300 μέτρα βάθος, σε μέση απόσταση η οποία κυμαίνεται από λίγα μίλια από την ακτή, εντός των εθνικών υδάτων, έως το όριο των 450 μέτρων βάθους, πολύ πέραν των χωρικών υδάτων της Ελλάδας. Η περίοδος αλιείας της μηχανότρατας αρχίζει την 1^η Οκτωβρίου και τελειώνει στις 31 Μαΐου. Η ρύθμιση αυτή ισχύει μόνο για τις Ελληνικές μηχανότρατες. Επιπλέον, γενικά απαγορεύεται η αλιεία εντός της ζώνης των τριών μιλίων από την ακτή σύμφωνα με σχετικό Ευρωπαϊκό κανονισμό.
2. Το κυριότερο πρόβλημα του στόλου των μηχανοτρατών είναι η αύξηση των εξόδων λειτουργίας του σκάφους, κατάσταση που οδήγησε τον κλάδο να στραφεί προς τους αλλοδαπούς και οικονομικότερους εργάτες, που στην μεγάλη τους πλειοψηφία προέρχονται από την Αίγυπτο. Η επένδυση των πλοιοκτητών σε όλο και μεγαλύτερα σκάφη, αποσκοπεί στο να μπορούν τα σκάφη να εργάζονται σε μακρινά πεδία και στην ευχέρεια εργασίας όταν οι καιρικές συνθήκες είναι σχετικά δύσκολες. Ένα μεγάλο σκάφος εργάζεται περισσότερες ημέρες τον χρόνο αλλά τα έξοδά του είναι περισσότερα και στην ουσία κερδίζει μόνο όταν μπορεί να πουλήσει σε περιόδους που οι τιμές είναι ανεβασμένες, λόγω έλλειψης αλιευμάτων, ή αδυναμίας των υπόλοιπων σκαφών να φέρουν ψάρια στην αγορά. Το μικρό σκάφος λειτουργεί με λίγα σχετικά έξοδα, εκμεταλ-

³ Τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ για την απασχόληση εμφανίζονται στον Πίνακα 4 του Παραρτήματος και αφορούν αριθμό απασχολούμενων συνολικά και κατά είδος αλιευτικού εργαλείου.

λευόμενο την παράκτια ζώνη, επηρεάζεται περισσότερο από τον καιρό και δύσκολα απομακρύνεται από την ακτή. Τα νέα τεχνικά μέτρα που επιβάλλουν γενικά την απομάκρυνση των συρόμενων εργαλείων από τις ακτές, δεν τα ευνοούν. Η μεγαλύτερη εντούτοις διαθεσιμότητα των κυριοτέρων αλιευμάτων σε παράκτιες περιοχές, ισοφαρίζει όσο αφορά τα έσοδα, την περιορισμένη ευχέρεια αλιείας για ένα χρονικό διάστημα μέσα στο χειμώνα και εξισώνει κατά κάποιο τρόπο την οικονομική διαφορά μεταξύ των δύο διαφορετικών κατηγοριών σκαφών.

1.2. Γριγκί

1. Τα γριγκί γενικά αποφεύγουν να απομακρυνθούν από τη στεριά, ή από το κοντινότερο λιμάνι, προσπαθώντας να βρίσκονται έγκαιρα στην ιχθυαγορά, προκειμένου να πάρουν καλές τιμές και το αλίευμα να φτάσει σε καλή κατάσταση στην τοπική αγορά. Τα κυριότερα είδη που αλιεύει το γριγκί είναι η σαρδέλα και ο γαύρος. Ειδικά το τελευταίο είδος, με την περιοδική διακύμανση του διαθέσιμου ιχθυαποθέματος, καθορίζει την οικονομική κατάσταση του στόλου και τη διαθέσιμη πρώτη ύλη για τις μεταποιητικές μονάδες.
2. Το κυριότερο πρόβλημα του στόλου των γριγκί είναι η μεγάλη διακύμανση των ποσοτήτων αλιευμάτων. Ειδικά η διακύμανση των ποσοτήτων γαύρου, το απόθεμα του οποίου επηρεάζεται έντονα από την αλλαγή των περιβαλλοντικών συνθηκών, καθορίζει το οικονομικό αποτέλεσμα των μονάδων, οι οποίες εξαρτώνται άμεσα από αυτό το είδος. Επιπλέον, το γριγκί εξαρτάται άμεσα από τις προσφερόμενες τιμές του προϊόντος στις μονάδες μεταποίησης, μονάδες που επηρεάζουν με τη σειρά τους την αγορά, προσπαθώντας να κρατήσουν τις τιμές όσο το δυνα-

τόν χαμηλότερα. Η εισαγωγή πρώτης ύλης από τρίτες χώρες όπως η Ιταλία και η Τουρκία, χρησιμοποιείται συχνά ως ένα μέσο πίεσης για την διατήρηση των τιμών σε χαμηλά επίπεδα. Το γριγκί εντούτοις πέρα από τα χαρακτηριστικά αυτά απαιτεί για την λειτουργία του πολυάριθμο πλήρωμα, το οποίο και εδώ κατά κύριο λόγο προέρχεται από την Αίγυπτο. Μερικά σκάφη εξακολουθούν εντούτοις να απασχολούν παραδοσιακά Ελληνικά πληρώματα, προερχόμενα κυρίως από περιοχές με ανάλογη αλιευτική παράδοση (Θάσος, Πάρος, Φούρνοι κλπ).

Άλλα γενικά προβλήματα που επηρεάζουν την αλιευτική δραστηριότητα της μέσης αλιείας είναι:

- Ένα σημαντικό πρόβλημα είναι η υπερχρέωση των σκαφών, η οποία ενισχύθηκε στο έπακρο από τα υψηλά επιτόκια και πανωτόκια των τραπεζών.
- Παρατηρείται τάση για συρρίκνωση του στόλου της μέσης αλιείας, κατάσταση που επηρεάζει την δυναμική του κλάδου στις περιοχές που εξαρτώνται ακόμη από την αλιεία.
- Η μεσαίου επιπέδου υπάρχουσα υποδομή, η οποία μόλις επαρκεί για την εξυπηρέτηση του υπάρχοντος στόλου. Η έλλειψη εγκαταστάσεων εκφόρτωσης και δημοπρασίας σε μικρότερα λιμάνια, που βρίσκονται όμως κοντά στα αλιευτικά πεδία, δημιουργεί παραεμπόριο αλιευτικών προϊόντων, το οποίο ούτε καταγράφεται από τη Στατιστική Υπηρεσία, ούτε φορολογείται.

2. Παράκτιος στόλος

Οι Ελληνικές θάλασσες που απλώνονται στο Ιόνιο, Αιγαίο, Θρακικό, Κρητικό και Λιβυκό πέλαγος, έχουν ως κύρια χαρα-

κτηριστικά το μεγάλο μήκος των ακτών, την περίπλοκη ακτογραμμή και το μεγάλο δίκτυο των λιμανιών. Τα χαρακτηριστικά αυτά, ευνοούν την διασπορά του στόλου σε πολλά και μικρά λιμάνια, όπου βρίσκουμε σχεδόν 20.000 επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη τα οποία ασχολούνται αποκλειστικά με την παράκτια αλιεία.

Η παράκτια αλιεία ακόμη και σήμερα, εξακολουθεί να είναι μία από τις σπουδαιότερες δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη, τόσο με την οικονομική όσο και με την κοινωνική έννοια του όρου. Στην αλιεία απασχολούνται πολλές οικογένειες, οι οποίες δεν έχουν άλλα μέσα βιοπορισμού ειδικά σε απομακρυσμένα νησιά ή σε απομονωμένες περιοχές.

Η παράκτια αλιεία χρησιμοποιεί σε αντίθεση με τη μέση πλήθος μεθόδων με περιοδική χρήση κατά τη διάρκεια του έτους. Ο τρόπος αυτός αλιείας, επικεντρώνει περιοδικά μόνο την αλιευτική προσπάθεια σε ένα συγκεκριμένο απόθεμα, αποφεύγοντας με αυτό τον τρόπο την υπερεκμετάλλευση και ενδεχόμενα την κατάρρευσή του. Παρ' όλα αυτά και αυτές οι μέθοδοι, απαιτούν έλεγχο κυρίως λόγω της συγκέντρωσης υπερβολικού αριθμού σκαφών σε μικρές περιοχές ενώ για αρκετές αλιευτικές μεθόδους της παράκτιας αλιείας, απαιτούνται νομοθετικές ρυθμίσεις, αφού η χρήση τους δεν περιγράφεται επαρκώς από το υπάρχον νομικό πλαίσιο.

Προοπτικές και προβλήματα της παράκτιας αλιείας

Σε τρεις Μεσογειακές χώρες τη Γαλλία, Ιταλία και Ελλάδα, 89, 77 και 75% αντίστοιχα της αλιευτικής δραστηριότητας εστιάζεται στην περιοχή εντός των 12 ν.μ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας περιορίζονται στα 6 ν.μ. μπορούμε να πούμε ότι η Ελληνική αλιεία εξαρτάται κατά μεγάλο ποσοστό από τους

παράκτιους πόρους. Σε πολλές περιπτώσεις η στενότητα της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας διαμορφώνει τις συνθήκες για την υπερσυγκέντρωση του αλιευτικού στόλου σε περιορισμένη μόνο ζώνη. Οι συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ διαφορετικών εργαλείων είναι το κυριότερο σύμπτωμα αυτής της στενότητας χώρου, αλλά και η επακόλουθη συνεχής πίεση στα ιχθυοαποθέματα η οποία δεν αφήνει περιθώρια για της εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων που να βασίζονται σε κλειστές περιοχές ή σε εναλλακτική ή περιοδική χρήση των αλιευτικών πεδίων.

Το μέλλον της αλιείας στη χώρα μας είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την μελλοντική κοινή Μεσογειακή αλιευτική πολιτική και τις ρυθμίσεις που προτείνονται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Η σημερινή Κοινή Αλιευτική Ευρωπαϊκή Πολιτική η οποία αποβλέπει στην γενική μείωση των αλιευτικών σκαφών, ωθεί πολλούς αλιείς να αποσύρουν τα σκάφη τους και να απομακρυνθούν από το επάγγελμα. Σε ορισμένες περιπτώσεις η απαίτηση μικρού κεφαλαίου για την κατασκευή και λειτουργία ενός παράκτιου σκάφους, σπρώχνει πολλούς επαγγελματίες αλιείς ή αγρότες, στην αγορά μικρών αλιευτικών σκαφών τα οποία τα χρησιμοποιούν ως δεύτερη απασχόληση. Με τον τρόπο αυτό αποδυναμώνονται οι πλέον δυναμικοί κλάδοι, εκείνοι των επαγγελματιών αλιέων και ενισχύεται η τάση για μερική απασχόληση στην αλιεία. Εξ άλλου αυξάνεται υπέρμετρα ο αριθμός των παράκτιων σκαφών πολλές φορές με πληρώματα που ελάχιστη σχέση έχουν με τη θάλασσα.

Η θέσπιση της ζώνης των τριών μιλίων ή των 50 μ. βάθους μέσα στην οποία απαγορεύεται η αλιεία με συρόμενα εργαλεία, αναμένεται να βελτιώσει την κατάσταση της παράκτιας αλιείας, αρκεί να υπάρξει έστω και η βασική μορφή διαχείρισης και εφαρμογή της αρχής της συνυπευθυνότη-

τας. Εντούτοις, είναι φανερό ότι η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των σκαφών δεν μπορεί πλέον να προέλθει από την αύξηση των αλιευμάτων, αλλά μόνο από τη μείωση του κόστους παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητας των αλιευμάτων.

Προκειμένου η αλιεία να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της, τα πλέον προσοδοφόρα μέτρα θα ήταν:

1. Υπαγωγή σε καθεστώς εθνικής διαχείρισης (πλαφόν παραγωγής, καθορισμός επιτρεπόμενων αλιευτικών εργαλείων, ελάχιστο μήκος αλιείας και περίοδος βιολογικής προστασίας) των κυριότερων αποθεμάτων, όπως του γαύρου, της σαρδέλας, του μπακαλιάρου, της γάμπαρης, του χταποδιού και της караβίδας, καθώς από τα είδη αυτά εξαρτάται σε μεγάλο ποσοστό η επιβίωση του Ελληνικού αλιευτικού στόλου, ανεξάρτητα από κατηγορία σκαφών.
2. Υλοποίηση με ταχείς ρυθμούς του προγράμματος για την συμπλήρωση της υποδομής στην αλιεία. Στο πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να καταγραφεί η ήδη υπάρχουσα υποδομή, η κατανομή του στόλου, οι επείγουσες δράσεις για την καλύτερη εξυπηρέτησή του, οι διαφαινόμενες τάσεις σε μακρόχρονη βάση. Επείγοντα θεωρούνται τα έργα για τον εκσυγχρονισμό των ιχθυοσκαλών και για την συμπλήρωση της υποδομής των υπάρχοντων αλιευτικών καταφυγίων.
3. Άρση των αντικινήτρων σε θέματα χρηματοδότησης, και ενίσχυσης της αλιείας από εθνικά και ευρωπαϊκά κεφάλαια.

II. Πτυχές του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας

Ενώ ήδη διανύουμε το 2^ο έτος της εφαρμογής του Γ΄ ΚΠΣ και η προκήρυξη των

μέτρων που προβλέπει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ), έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί, είναι φανερό ότι, παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει και τα μέτρα που έχουν εφαρμοστεί, ο κλάδος της αλιείας αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα. Η γενική αίσθηση ότι οι αλιευτικοί πόροι μειώνονται συνεχώς, καθώς και η διόγκωση του κόστους διαχείρισης της αλιείας, αυξάνουν την αβεβαιότητα που επικρατεί στον κλάδο και επιτείνουν τους ανταγωνισμούς μεταξύ των διαφόρων επαγγελματικών ομάδων.

Το ΕΠΑΛ είναι το κυριότερο διαθέσιμο μέσο το οποίο στα προσεχή χρόνια, πρέπει να λύσει μία σειρά διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο χώρος της αλιείας, της μεταποίησης και των υδατοκαλλιεργειών.

Οι υπάρχουσες διαδικασίες συμμετοχής όλο και περισσότερων φορέων, στον προγραμματισμό και στον έλεγχο του προγράμματος, διαμορφώνουν μεγαλύτερη διαφάνεια και το πλαίσιο για τον απαραίτητο κοινωνικό έλεγχο του. Η συμμετοχή των αλιευτικών οργανώσεων μέσω των εκπροσώπων τους σε μία σειρά συναντήσεων και στρογγυλών τραπέζιων, στα αμέσως επόμενα χρόνια, με θέμα την αναθεώρηση της ΚΑΠ, δίνει το στίγμα της νέας εποχής, όπου τα αιτήματα για διαρθρωτικές αλλαγές και σ' αυτόν τον κλάδο, θα προέρχονται από τους άμεσα ενδιαφερόμενους και τα οποία με τη βοήθεια των αρμόδιων διοικητικών φορέων, θα συμπεριλαμβάνονται σε οποιοδήποτε πρόταση των υπό διαμόρφωση κανονισμών.

Εντούτοις, αρκετά βήματα μένει ακόμη να γίνουν ώστε το νέο πρόγραμμα να αποδώσει τα αναμενόμενα. Υπάρχουν αρκετά αιτήματα που αναφέρονται στη βελτίωση του προγράμματος και τα οποία προέρχονται κυρίως από επαγγελματικούς αλιευτικούς φορείς. Τα κυριότερα αιτήματα

δεν αναφέρονται στο πρόγραμμα αυτό καθ' αυτό αλλά στην βελτίωση των δομών, ώστε η εφαρμογή του να ολοκληρωθεί με επιτυχία.

Ως γενικό αίτημα, έτσι όπως εκφράζεται σε διαβήματα επαγγελματικών αλιευτικών φορέων, μπορεί να θεωρηθεί η απαίτηση για γρήγορες διαδικασίες έγκρισης των σχεδίων προς ένταξη και απλούστευση των διαδικασιών υλοποίησης και ελέγχου, ώστε οι μονάδες που δημιουργούνται να καρπώνονται το όφελος της οικονομικής στήριξης όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Ιδιαίτερα για τις νέες μονάδες και κυρίως για τους δικαιούχους κατασκευής νέων σκαφών, η οποιαδήποτε καθυστέρηση στην καταβολή των επιδοτήσεων, αυξάνει το δανεισμό και στην ουσία αυξάνει το κόστος κάθε επένδυσης για την Εθνική οικονομία. Δεν πρέπει να δημιουργούμε προβληματικές ή υπερχρεωμένες μονάδες πριν καν αυτές αρχίσουν να δραστηριοποιούνται.

Ένα άλλο γενικό αίτημα που δείχνει τον προβληματισμό που επικρατεί στον κλάδο, είναι η άποψη για τις αλλαγές που προωθούνται στην ΚΑΠ, αλλαγές που βασίζονται σε νέες εκφρασμένες θεσμικές θέσεις, όπως οι αρχές που διατυπώνονται στην Πράσινη Βίβλο⁴.

Οι νέες αρχές όπως η προληπτική διαχείριση και η συνυπευθυνότητα στη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, δείχνει τις αλλαγές που προωθούνται και οι οποίες θα επηρεάσουν και την ΚΑΠ στη Μεσόγειο.

Οι αρχές αυτές για να εφαρμοστούν και στην Ελληνική Αλιεία, απαιτούν τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων φορέων. Η προληπτική διαχείριση απαιτεί τη στενή επιστημονική παρακολούθηση των αλιευτικών πόρων, τη γρήγορη λήψη αποφάσεων και την διαφοροποίηση των λαμβανόμενων μέτρων, ακόμη και σε τοπικό επίπεδο.

Η συνυπευθυνότητα και η παράλληλη συνδιαχείριση των αλιευτικών πόρων, απαιτεί τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων, σε νέα λειτουργικά σχήματα λήψης αποφάσεων, έτσι ώστε να γίνει δυνατή η εφαρμογή μίας άλλης μορφής αλιευτικής πολιτικής, όπου όλοι οι φορείς θα έχουν γνώμη στη διαμόρφωση των ενδεικνυόμενων μέτρων, αλλά και κοινή ευθύνη για τα αποτελέσματα. Βασική συνιστώσα της νέας κατάστασης είναι η περιφερειακή διαφοροποίηση της αλιευτικής πολιτικής, χωρίς εντούτοις να ξεφεύγει από τις κοινές αρχές και θέσεις. Η προετοιμασία αυτής της νέας πραγματικότητας δεν μπορεί παρά να γίνει έγκαιρα, με την ωρίμανση των απαιτούμενων δομών και τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής. Αυτή η συνιστώσα δεν φαίνεται να λαμβάνεται υπόψη στο νέο ΕΠΑΛ.

Εντούτοις παρά τις όποιες παραλήψεις, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Αλιεία, είναι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης, το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, προκειμένου στο τέλος της εξαετίας να έχει εξαλείψει κατά μεγάλο βαθμό τις διαρθρωτικές αδυναμίες του τομέα.

⁴ Πράσινη Βίβλος για το μέλλον της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, COM (2001) 135 τελικό.

Δ. ΚΑΤΑ ΜΕΤΡΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Μέτρο 3.1. Προστασία και ανάπτυξη αλιευτικών πόρων

Όπως αναφέρθηκε ήδη, μεγάλο μέρος των νέων θέσεων για την περαιτέρω διαμόρφωση της ΚΑΠ εστιάζεται στην περιβαλλοντική διάσταση της αλιείας και κυρίως στις αρχές της διατήρησης των αλιευτικών πόρων και στην προληπτική δράση, ώστε να αποφευχθεί η κατάρρευση των αλιευόμενων πληθυσμών.

Η Ο.Κ.Ε. επιθυμεί να τονίσει ότι το ΕΠΑΛ δεν περιέχει κάποια ειδική μνεία ή την ανάλογη μορφή δράσης προς αυτή την κατεύθυνση. Η έλλειψη κάθε περιβαλλοντικής διάστασης στο πρόγραμμα, όπου το περιβάλλον αναφέρεται μόνο σε ότι αφορά τη δημιουργία τεχνικών υφάλων, δείχνει την απόσταση του Ελληνικού Επιχειρησιακού προγράμματος από τα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά. Δεν υπάρχει πρόβλεψη για τη υλοποίηση έστω και πιλοτικών δράσεων, προστασίας και ανάδειξης αλιευτικών πόρων ώστε να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η αειφόρος διαχείρισή τους.

Μέτρο 3.2. Υδατοκαλλιέργεια

Στο μέτρο 3.2. και αναφορικά με τη δράση 2, «Ενέργειες που διασφαλίζουν αειφορικές προσεγγίσεις στην προστασία του περιβάλλοντος», στις μονάδες που δικαιούνται να ενταχθούν στη δράση, αναφέρονται μόνο οι μονάδες οστρακοκαλλιέργειας.

Παρόλο που το πρόβλημα των οστρακοκαλλιέργειών είναι υπαρκτό και ειδικά σε ορισμένες περιοχές, η ακαταλληλότητα του χώρου εγκατάστασης, δημιουργεί ακατάλληλα προϊόντα τα οποία δυσφημίζουν ολόκληρο τον κλάδο, εντούτοις η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το μέτρο θα πρέπει να συμπεριλάβει και την μετεγκατάσταση μονάδων καλλιέργειας θαλασσινών ιχθύων, οι

οποίες δημιουργούν ειδικά περιβαλλοντικά προβλήματα σε ευαίσθητες ή ακατάλληλες για ανάλογες χρήσεις περιοχές.

Μέτρο 3.3 Εξοπλισμοί λιμένων αλιείας

Η ανυπαρξία ενός συνολικού σχεδίου για τη δημιουργία αλιευτικών καταφυγίων και ο αποκλειστικός προγραμματισμός σε Νομαρχιακό μόνο επίπεδο, έχει προκαλέσει σοβαρά προβλήματα, αφού σε πολλές περιπτώσεις οι υπάρχοντες λιμένες, μικροί στην πλειοψηφία τους και διάσπαρτοι σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, στερούνται της βασικής υποδομής και σε αρκετές περιοχές χρησιμεύουν μόνο για τον ελλιμενισμό τουριστικών ή ερασιτεχνικών αλιευτικών σκαφών.

Η μη ύπαρξη συνολικού σχεδίου για την δημιουργία αλιευτικών καταφυγίων ανά τη χώρα και η τάση τοπικών κυρίως φορέων να προγραμματίζουν τουριστικά στην ουσία λιμάνια, με κεφάλαια που θα έπρεπε να προορίζονται για βασική αλιευτική υποδομή, αποδυναμώνει το πρόγραμμα και στρεβλώνει την διαδικασία στήριξης των επαγγελματιών. Η έλλειψη σύγχρονων τεχνικών προδιαγραφών για τις κατασκευές αυτές και η απουσία ωκεανογραφικών μελετών πριν την κατασκευή τους, καθιστά πολλά από τα υπάρχοντα καταφύγια προβληματικά. Υπάρχουν πολλά αλιευτικά καταφύγια τα οποία απαιτούν άμεση βελτίωση των εγκαταστάσεων τους ή την επίλυση βασικών κατασκευαστικών προβλημάτων, τα οποία τα καθιστούν απαγορευτικά ακόμη και για τα μικρότερα αλιευτικά σκάφη.

Στο πλαίσιο του Μέρους 3.3, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα έπρεπε να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα στον εκσυγχρονισμό των υπάρχοντων, σε σχέση με τη δημιουργία μεγάλου αριθμού νέων αλιευτικών λιμένων.

Μέτρο 3.4. Μεταποίηση και εμπορία

Σε ότι αφορά την μεταποίηση των αλιευτικών προϊόντων, το ΕΠΑΛ βρίσκεται στο σωστό δρόμο, αφού περιλαμβάνει πλήθος δράσεων οι οποίες αναμένεται να δώσουν λύσεις στα υπάρχοντα προβλήματα του κλάδου. Η μεταποίηση παρά το δυναμισμό της, εξακολουθεί να στηρίζεται σε παραδοσιακά σχήματα παραγωγής τα οποία δεν αφήνουν τον κλάδο να αναπτυχθεί. Το κυριότερο πρόβλημα του κλάδου είναι η σταθεροποίηση της ποιότητας των προϊόντων, σύμφωνα με τις σύγχρονες προδιαγραφές, αλλά και προβλήματα από τις αλλαγές στις απαιτήσεις του κοινού. Η τεχνική υποστήριξη του κλάδου μέσω του ΕΠΑΛ είναι απαραίτητη για την σταθεροποίηση της ποιότητας και την ανάπτυξη νέων προϊόντων, κατάλληλων για τις σύγχρονες καταναλωτικές απαιτήσεις της εσωτερικής αγοράς και των αγορών του εξωτερικού. Το μέτρο αποτελεί μοναδική ευκαιρία για την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου, τον εκσυγχρονισμό του και τη διεύρυνση της αγοράς των προϊόντων του.

Μέτρο 4.2. Κοινωνικοοικονομικά μέτρα

Υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ του αριθμού των δικαιούχων της δράσης για την πρόωρη συνταξιοδότηση και των δικαιούχων στη δράση «Ατομικές πριμοδοτήσεις σε νέους αλιείς». Παρ' όλο που το πρόγραμμα πρέπει να στοχεύει στη μείωση των ενεργά απασχολούμενων στην αλιεία, εντούτοις ο αριθμός αυτός των πριμοδοτούμενων νεοεισερχόμενων είναι ανεπαρκέστατος, ειδικά για περιοχές όπου πρέπει να στηριχθεί η αλιευτική δραστηριότητα και όπου η τοπική οικονομία εξαρτάται ακόμη από αυτή την δραστηριότητα.

Μέτρο 4.4. Ενέργειες που τίθενται σε εφαρμογή από τους επαγγελματίες

Παρ' όλο που οι κατηγορίες επιλέξιμων δράσεων είναι πολλές και σημαντικές, εντούτοις τα πιθανά υπό ένταξη σχέδια είναι ελάχιστα και αφορούν στην μεγάλη τους πλειοψηφία δραστηριότητες στο τομέα των υδατοκαλλιεργειών.

Μέτρο 4.6. Καινοτόμα μέτρα

Τα μέτρα που αναφέρονται στην τεχνική στήριξη των αλιέων είτε μέσω μελετών είτε μέσω διαχειριστικών σχεδίων, δεν περιγράφουν επαρκώς τις επιλέξιμες δράσεις, ενώ ακόμη δεν έχουν προκηρυχθεί στο σύνολό τους.

Μέτρο 6.1. Χρηματοδοτικές ενέργειες από το ΕΤΠΑ

Τα έργα που προβλέπονται μέσω του ΕΤΠΑ, για την βελτίωση της λειτουργίας των λιμνοθαλασσών, δεν εντάσσονται σε ένα γενικό για κάθε περιοχή σχέδιο δράσης, γίνονται αποσπασματικά και χωρίς να υπάρχουν, όχι τυπικές αλλά ουσιαστικές περιβαλλοντικές και υδρογραφικές μελέτες. Το τρέχον ΕΠΑΛ, συνεχίζει την κατάσταση που είχε διαμορφωθεί στο 2^ο ΚΠΣ, όπου τα έργα προγραμματίζοντας κυρίως από τις κατά τόπους Νομαρχίες, χωρίς σαφείς τεχνικές προδιαγραφές και προϋποθέσεις υλοποίησης. Ως αποτέλεσμα, παρά την παροχή μεγάλων κονδυλίων για την υλοποίηση αυτών των έργων στο παρελθόν, δεν είχαμε τα ανάλογα αποτελέσματα στην βελτίωση της παραγωγής των λιμνοθαλασσών. Δεν αναφέρεται εξάλλου στις επιλέξιμες δράσεις η ανακατασκευή έργων, που λόγω κακοτεχνιών προκάλεσαν προβλήματα στα φυσικά οικοσυστήματα αντί να προσφέρουν λύσεις.

Ε. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία της χώρας για διαρθρωτικές παρεμβάσεις στον αλιευτικό τομέα. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχουν πολύ σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν μεγάλες προσπάθειες προκειμένου να καλυφθεί ο χαμένος χρόνος. Σκόπιμο είναι να υπάρξει κατά το δυνατόν απλοποίηση των διαδικασιών ένταξης και υλοποίησης των έργων χωρίς ωστόσο να τεθεί σε κίνδυνο η συνεπής εφαρμογή με βάση τις αρχές που προδιαγράφονται στο Πρόγραμμα.

ένα υψηλό επίπεδο γνώσεων σχετικά με το ύψος και την εξέλιξη των αποθεμάτων των ειδών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης στα ύδατα. Οι προσπάθειες για μια αποτελεσματική, ορθολογική και συνεκτικότερη εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων χρειάζεται να βασισθούν στην ανάπτυξη μιας συνολικής επιστημονικής πολιτικής θαλάσσιας έρευνας.
2. Αναφορικά με τον εξοπλισμό λιμένων αλιείας, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι μεγαλύτερο ποσοστό της διαθέσιμης δαπάνης στο ΕΠΑΛ, θα έπρεπε να διατεθεί για τον εκσυγχρονισμό των υπαρχόντων και όχι για την δημιουργία μεγάλου αριθμού νέων αλιευτικών λιμένων. Εξ άλλου απαιτείται η ένταξη όλων των υπαρχόντων αλιευτικών λιμένων και των νέων σχεδίων, σε ένα δίκτυο αλιευτικών λιμένων ανά την επικράτεια, τα οποία θα είναι υπό κοινό φορέα διαχείρισης και θα εξυπηρετούν κυρίως τα τοπικά ή τα διερχόμενα αλιευτικά σκάφη και δευτερευόντως τις άλλες κατηγορίες σκαφών.
3. Η Ο.Κ.Ε. ασπάζεται πλήρως και επιθυμεί να επαναλάβει τη θέση της Ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε⁵, ότι η πολιτική διαχείρισης των αλιευτικών πόρων μπορεί να καταστεί αποτελεσματική μόνον στην περίπτωση που είναι διαθέσιμο
- Εξάλλου, η έρευνα πρέπει να συνδεθεί με τις πραγματικές ανάγκες όλου του κλάδου, όπως καταγραφή ιχθυοαποθεμάτων της χώρας, χάραξη ζωνών απαγόρευσης, αναπαραγωγή εναλίου πλούτου, επιπτώσεις αλιευτικών πρακτικών, βελτίωση εξοπλισμού, επιπτώσεις ρύπανσης του περιβάλλοντος κλπ.
- Στο πλαίσιο αυτό, η Ο.Κ.Ε. φρονεί ότι θα πρέπει να αυξηθούν οι πόροι που διατίθενται για την έρευνα, ώστε να αντιστοιχούν στη σημασία που έχει η έρευνα για τη μελλοντική επιβίωση της αλιείας και τη βιωσιμότητα της αλιευτικής πολιτικής.
4. Σε ό,τι αφορά τις υδατοκαλλιέργειες, πρέπει να υποστηριχθεί η καθετοποίηση του τομέα, αλλά ταυτόχρονα να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποτροπή της δημιουργίας προβληματικών επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να εγκαθίστανται σε συγκεκριμένες ζώνες, μετά από χωροταξικό σχεδιασμό, με διαφανείς διαδικασίες έκδοσης αδειών και τη γνώμη της Αυτοδιοίκησης.

⁵ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε για την «Κοινή αλιευτική πολιτική», CES 244/2001

Επιπλέον, προκειμένου ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας να προσφέρει προϊόντα υψηλής ποιότητας, θα πρέπει να ενταθεί η έρευνα για τις επιπτώσεις των χρησιμοποιούμενων φαρμάκων στην ποιότητα του τελικού προϊόντος, οι υγειονομικοί έλεγχοι καθώς και οι έλεγχοι για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Εξάλλου, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι προκειμένου να διασφαλίζεται η υγιεινή και η ποιότητα των αλιευτικών προϊόντων και η προστασία του καταναλωτή, πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ελέγχου και πιστοποίησης των συστατικών ή προϊόντων που χρησιμοποιούνται στη διατροφή των παραγόμενων ψαριών.

5. Σε ό,τι αφορά στο εμπόριο, απαιτείται ένταση της αστυνόμευσης και των ελέγχων για τις παράνομες εισαγωγές. Αντίθετα με τις υπόλοιπες εισαγωγές, απαιτείται μεγαλύτερη αυστηρότητα κατά τον έλεγχο της εφαρμογής των ισχυουσών διατάξεων, κυρίως για τον υγειονομικό έλεγχο, επισήμανση, ελάχιστο μέγεθος αλιευμάτων.

Για τα εγχώρια προϊόντα, πρέπει να εφαρμοστούν οι όροι υγιεινής διάθεσης και συντήρησης. Επιπλέον, να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην επισήμανση προϊόντων υδατοκαλλιέργειας που συχνά εμφανίζονται ως προϊόντα θαλάσσιας αλιείας, καθώς και στην ποιότητα στο χώρο λιανικής πώλησης και κατανάλωσης.

Επίσης, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων μεταξύ των αλιέων και της

βιομηχανίας, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα μπορούσε να εξετασθεί η σύναψη συμβολαϊκών σχέσεων μεταξύ ομάδων παραγωγών ή συνεταιριστικών οργανώσεων, με στόχο τη δημιουργία διεπαγγελματικών οργανώσεων⁶.

6. Συμπληρωματικά στις διαρθρωτικές παρεμβάσεις του Γ' ΚΠΣ, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί μέγιστη προτεραιότητα τη λήψη ουσιαστικών μέτρων για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας που πλήττει ανεπανόρθωτα το θαλάσσιο περιβάλλον αλλά και τον αλιευτικό κλάδο. Επιπλέον, είναι σαφές ότι στο πλαίσιο των διαρθρωτικών αλλαγών στον τομέα της αλιείας, η αλίευση για λόγους αναψυχής θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο αυστηρού ελέγχου.
7. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι για κάθε ενισχυόμενη δράση θα πρέπει να υπάρχει ποσοτική αξιολόγηση της επίδρασης που θα έχει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με έμφαση στις μόνιμες και πλήρους απασχόλησης θέσεις. Στην κατεύθυνση αυτή, απαραίτητη είναι η πλήρης καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης αλλά και η αποτύπωση των μελλοντικών αναγκών του κλάδου.

Τέλος πρέπει να τονιστεί η ανάγκη για μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη συμμετοχή των επαγγελματιών του κλάδου καθώς και όλων των εμπλεκόμενων φορέων, όχι μόνο στην εφαρμογή, στην παρακολούθηση και στον έλεγχο της υλοποίησης του Γ' ΚΠΣ, αλλά και στη γενικότερη αλιευτική πολιτική της χώρας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
καθηγητής **ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

⁶ Βλ. Γνώμη της Ο.Κ.Ε. νο 31, «Διεπαγγελματικές Οργανώσεις: Άρθρο 1 του Σχεδίου Νόμου Διεπαγγελματικές Οργανώσεις και Ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας» (Μάιος 1999).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Κατανομή σκαφών γρι-γρί ανά νομό

Νομός	Αριθμός σκαφών	Μέσο Μήκος	Μέσο GRT	Μήκος	Αριθμός σκαφών	GRT
ΕΒΡΟΣ	3	22,1	46,6	< 15m	0	34-53
				> 15m	3	
ΡΟΔΟΠΗ	1	23,1	61	< 15m	0	61
				> 15m	1	
ΚΑΒΑΛΑ	22	21,5	54,9	< 15m	1	25,2-98
				> 15m	21	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	26	20,2	42	< 15m	2	0,38-103
				> 15m	24	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	22	20,6	50,8	< 15m	2	15,94-85
				> 15m	20	
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	15	18,6	37	< 15m	1	17,8-73
				> 15m	14	
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	6	17,2	32	< 15m	1	19,07-48
				> 15m	5	
ΦΩΚΙΔΑ	1	12,3	21,1	< 15m	1	21,1
				> 15m	0	
ΕΥΒΟΙΑ	48	18,1	33,5	< 15m	8	3,61-79
				> 15m	40	
ΑΤΤΙΚΗ	77	16,5	27,5	< 15m	24	5,4-94
				> 15m	53	
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	15	17,6	31,1	< 15m	1	16-57
				> 15m	14	
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	3	14,1	14,8	< 15m	2	13,28-17
				> 15m	1	
ΛΑΚΩΝΙΑ	5	16	36,2	< 15m	3	9,59-79
				> 15m	2	
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	4	16,5	26,2	< 15m	1	16,49-43
				> 15m	3	
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	5	15,2	26,6	< 15m	4	16,8-53
				> 15m	1	
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	23	16,5	30,4	< 15m	9	10,44-82
				> 15m	14	

ΧΙΟΣ	5	19,5	48,2	< 15m	0	18,85
				> 15m	5	
ΣΑΜΟΣ	8	16,9	26,5	< 15m	3	13,42-43
				> 15m	5	
ΛΕΣΒΟΣ	6	17,2	29,7	< 15m	2	15-46
				> 15m	4	
ΑΧΑΪΑ	9	15,9	17,3	< 15m	2	9,28-28
				> 15m	7	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	5	11,4	12,67	< 15m	5	3,7-20,5
				> 15m	0	
ΠΡΕΒΕΖΑ	2	23	73,5	< 15m	0	68-79
				> 15m	2	
ΚΕΡΚΥΡΑ	2	14,8	15,4	< 15m	1	15,39
				> 15m	1	
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	2	15,4	5,73	< 15m	1	5,73
				> 15m	1	
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	3	16,4	22,7	< 15m	1	15-35
				> 15m	2	
ΛΕΥΚΑΔΑ	9	18,8	45,1	< 15m	1	21-85
				> 15m	8	

Στοιχεία Υπουργείου Γεωργίας

Πίνακας 2. Κατανομή σκαφών με μεικτή άδεια (γρι-γρί & μηχανότρατα) ανά νομό

Νομός	Αριθμός σκαφών	Μέσο Μήκος	Μέσο GRT	Μήκος	Αριθμός σκαφών	GRT
ΕΒΡΟΣ	8	22,3	48,2	< 15m	0	39-61
				> 15m	8	
ΡΟΔΟΠΗ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΚΑΒΑΛΑ	10	22,3	58,4	< 15m	0	27-80
				> 15m	10	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	27	23,7	67,1	< 15m	1	6,63-193
				> 15m	26	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	14	22,8	59,9	< 15m	0	20-116
				> 15m	14	
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	9	22,3	73,4	< 15m	0	33-135
				> 15m	9	
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΦΩΚΙΔΑ	1	17,5	53	< 15m	0	53
				> 15m	1	
ΕΥΒΟΙΑ	8	20,4	43,2	< 15m	0	13,5-103
				> 15m	8	
ΑΤΤΙΚΗ	13	21,7	64,5	< 15m	0	20-175
				> 15m	13	
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	1	20,85	36	< 15m	0	36
				> 15m	1	
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΛΑΚΩΝΙΑ	2	17,2	28,53	< 15m	0	28,53
				> 15m	2	
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	2	18,6	34,5	< 15m	0	20-49
				> 15m	2	
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	4	22,5	63,8	< 15m	0	40-105
				> 15m	4	
ΧΙΟΣ	2	20,4	41,5	< 15m	0	34-49
				> 15m	2	

ΣΑΜΟΣ	3	20,7	45	< 15m	0	35-54
				> 15m	3	
ΛΕΣΒΟΣ	2	20,7	48,5	< 15m	0	42-55
				> 15m	2	
ΑΧΑΪΑ	3	21,1	43,3	< 15m	0	28-53
				> 15m	3	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΠΡΕΒΕΖΑ	1	18,4		< 15m	0	
				> 15m	1	
ΚΕΡΚΥΡΑ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	0	0	0	< 15m	0	0
				> 15m	0	
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	1	19,5	41	< 15m	0	41
				> 15m	1	
ΗΛΕΙΑ	3	22	58,6	< 15m	0	33-92
				> 15m	3	
ΛΕΥΚΑΔΑ	3	20,9	51,7	< 15m	0	27-83
				> 15m	3	

Βάση στοιχείων Υπουργείου Γεωργίας

Πίνακας 3. Σκάφη παράκτιας αλιείας ανά θαλάσσια περιοχή

Τύπος σκάφους	Περιοχή	<6 μέτρα	6-12 μ.	12-18 μ.	18-24 μ.
Βιντζότρατες	Β. Αιγαίο	1	39	10	1
Παραγάδια		4	22	3	
Δίχτυα		1383	1843	67	3
Βιντζότρατες	Κρητικό	1	15	3	
Παραγάδια		2	18	15	2
Δίχτυα		463	481	37	1
Βιντζότρατες	Ιόνιο	5	99	5	
Παραγάδια		33	64	9	
Δίχτυα		2052	1560	25	1
Βιντζότρατες	Κ. Αιγαίο	1	79	8	
Παραγάδια		8	21	4	
Δίχτυα		2629	1675	50	2
Βιντζότρατες	Ν. Αιγαίο	2	191	58	
Παραγάδια		69	181	28	2
Δίχτυα		2914	2914	198	3

Πηγή: Α. Καλλιανιώτης, 1999. "Εκσυγχρονισμός της Ελληνικής μικρής Παράκτιας Αλιείας", ΠΑΣΕΓΕΣ, FishNet, σελ. 1-48.

Πίνακας 4. Αριθμός απασχολούμενων κατά είδος αλιευτικών εργαλείων (Έτος 2000)

Είδη αλιευτικών εργαλείων	Μέση απασχόληση	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	Μάρτιος	Απρίλιος	Μάιος
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ						
Σύνολο	16.307	14.520	14.889	16.847	17.252	18.347
Δίκτυα υπερπόντιας αλιείας	124	106	136	99	112	133
Δίκτυα μέσης αλιείας	1.259	1.865	1.831	1.886	1.866	1.841
Κυκλικά δίκτυα	1.907	1.012	550	2.013	2.037	2.530
Δίκτυα τράτας	795	1.063	1.309	865	818	584
Λοιπά	12.223	10.474	11.063	11.984	12.419	13.259
ΠΛΗΡΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ						
Σύνολο	15.881	14.170	14.571	16.237	16.612	17.830
Δίκτυα υπερπόντιας αλιείας	122	106	136	99	112	133
Δίκτυα μέσης αλιείας	1.258	1.858	1.827	1.882	1.866	1.841
Κυκλικά δίκτυα	1.026	992	550	1.820	1.921	2.369
Δίκτυα τράτας	784	1.045	1.283	846	788	577
Λοιπά	11.892	10.169	10.775	11.680	11.925	12.910
ΜΕΡΙΚΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ						
Σύνολο	425	248	317	517	639	515
Δίκτυα υπερπόντιας αλιείας	2	0	0	0	0	0
Δίκτυα μέσης αλιείας	1	7	3	3	0	0
Κυκλικά δίκτυα	81	20	0	193	116	161
Δίκτυα τράτας	11	17	26	18	30	6
Λοιπά	331	304	288	303	493	348

Ιούνιος	Ιούλιος	Αύγουστος	Σεπτέμβριος	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ						
16.255	16.375	16.293	15.235	17.319	16.897	15.455
95	147	150	125	159	110	112
67	125	27	44	1.854	1.864	1.838
2.572	2.419	2.452	2.301	1.726	2.151	1.115
186	470	497	276	1.503	920	1.050
13.335	13.214	13.167	12.489	12.077	11.852	11.340
ΠΛΗΡΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ						
15.920	15.986	15.910	14.810	16.901	16.451	15.078
95	147	150	120	154	105	107
67	125	27	44	1.852	1.863	1.838
2.472	2.328	2.363	2.223	1.679	2.076	1.115
182	448	497	276	1.500	920	1.044
13.014	12.938	12.873	12.147	11.716	11.487	10.974
ΜΕΡΙΚΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ						
333	387	382	424	416	445	376
0	0	0	5	5	5	5
0	0	0	0	2	1	0
99	91	89	78	46	74	0
4	21	0	0	2	0	5
230	275	293	341	361	365	366

Στην Ολομέλεια της 16^{ης} Ιουλίου 2002 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Μπελαντάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αβραμίδη Νικολάου
Σύμβουλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ρερρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής
Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων
σε αναπλήρωση του
Καλλίγερου Γεράσιμου
Γενικού Γραμματέα Π.Ο.Ξ.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Μαστρογιάννης Αναστάσιος
Εκπρόσωπος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Μότσος Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ραδαίος Κωνσταντίνος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
σε αναπλήρωση του
Τσατήρη Γεωργίου
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Αριστειδόπουλος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κόλλιας Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μίχας Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Μπάρολος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Αλεξόπουλος Παναγιώτης
Εκπρόσωπος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Βαγιωνάς Δημήτριος
Εκπρόσωπος Π.Ι.Σ.

Γιατράκος Νικόλαος
Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων

Κοιμήσης Απόστολος
Γενικός Γραμματέας Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Τσανικλίδης Φώτης
Εκπρόσωπος Γεωτεχνικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της κας Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr